

HAZA SZOLGÁLATÁÉRT EMLÉKÉREM

1956 - 1989

Varga Ottó

2026. május 28.

TARTALOMJEGYZÉK

- I. Bevezető
- II. Haza Szolgálatáért Emlékérem 1956
- III. Haza Szolgálatáért Emlékérem 1956 – 1957
- IV. Haza Szolgálatáért Emlékérem 1957
- V. A három típus összehasonlítása
- VI. Érdekességek

I. Bevezető

A 2016-ban a Signum Laudis Fórum számára megírt „Haza Szolgálatáért Emlékérem” tanulmányom, az azóta előkerült dokumentumok, adatok, információk által nem csak bővítésre érdemes, hanem átalakítandó is.

A tanulmány elsődleges célja volt, hogy az alapításkori 1956-os darabokat a kora Kádári korszakban később készült darabokkal összehasonlítva megmutassam. A második cél, a hamisítványok felismerésének elősegítése. A Haza Szolgálatáért Emlékérem majd Haza Szolgálatáért Érdemérem az alapító okiratban szereplő leírás szerint szinte csak egy dologban változott 1956 - 1989 között: a államcímer használatában. Az idők folyamán a felhasznált anyagokkal és a gyártástechnológiai változásokkal nem kívántam foglalkozni (zománc - műgyanta, éremtest anyaga, stb).

Van ennek a kitüntetésnek egy érdekes időszaka, amely sokakban kétségeket, ellenszenvedet és abszolút tagadást is kiváltott. Ez az időszak 1956. október 23.-a és 1957. május 23.-a között volt. A tagadás és kétséget mindent kizáróan megszüntetni nem lehet, azonban számos kordokumentum megismerésével alá lehet támasztani azt az állítást, hogy a Haza Szolgálatáért Emlékéremnek voltak Kossuth államcímeres kiadásai.

Eredeti darabok részletes tanulmányozása, dokumentálása, fényképezése, összehasonlítása után az adatokat, tényeket tudom bemutatni.

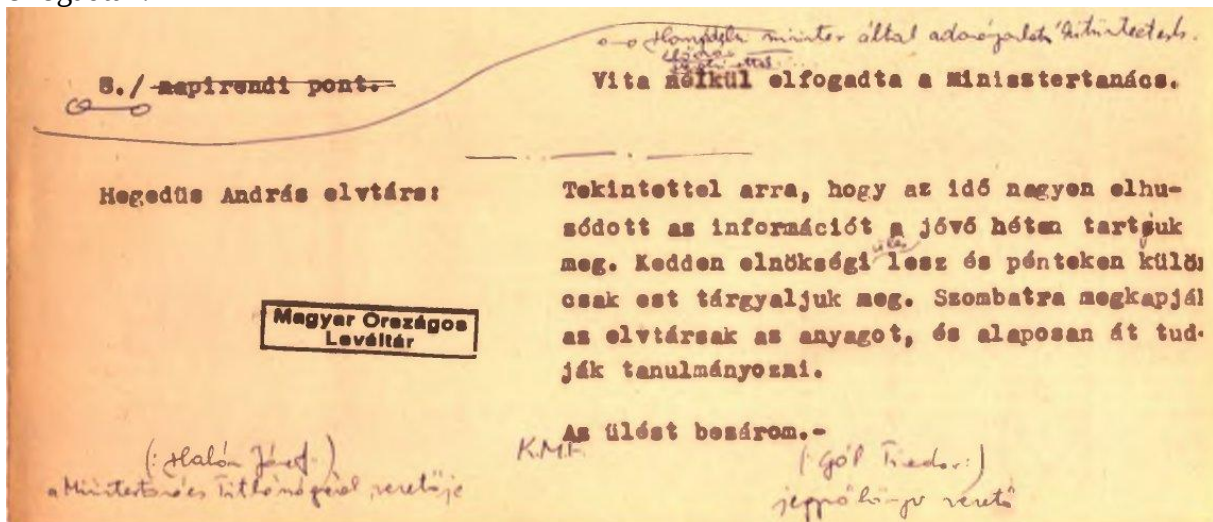
II. Haza Szolgálatáért Emlékérem 1956

A Minisztertanács 1956. augusztus 23-án ülésezett, a B-2383/Tük/1956. iktatószámú jegyzőkönyv tanúsága szerint a 8. pontban foglalkoztak a Honvédelmi miniszter által adományozható kitüntetésekéről.

8./ 001062 Honvédelmi miniszter által adományozható kitüntetések.
Hozott határozat száma: 3552/IX.6./1956.
Határozat címe: A "Haza Szolgálatáért" emlékérem alapításáról.

01. kép - A Minisztertanácsi jegyzőkönyv 8. pontja az 1956. augusztus 23-i ülésen

Annyira elhúzódott az idő, hogy az előterjesztést annak megtárgyalása nélkül egyhangúlag elfogadták.

02. kép - A 8. napirendi pont tárgyalásának vita nélküli elfogadása

A Honvédségi Közlöny 1956. szeptember 05.-i 6. számában jelenik meg a Minisztertanács határozata az alapításról, valamint a Honvédelmi Miniszter parancsa az alapításból adódó tájékoztatásról és alapszabály kiadásáról. Ezeket teljes terjedelmükben az alábbiakban lehet megismerni, sok kérdésre itt már választ kaphat az érdeklődő:

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának
3552/IX.6./1956. számú határozata
a „HAZA SZOLGÁLATÁÉRT” Emlékérem
alapításáról

1. A Minisztertanács a honvédelmi szolgálat ellátásában elért eredmények elismeréséül „A Haza Szolgálatáért” Emlékérem alapítását határozza el.
2. „A Haza Szolgálatáért” Emlékéremnek I., II. és III. fokozata van. Az emlékérem 36 mm átmérőjű felül nyitott babérkoszorú, melynek felső két ágát szalag köti össze. A szalag felirata „A Haza Szolgálatáért”. A babérkoszorú alsó két szárát nemzeti színű szalag köti át. A koszorún két keresztbe fektetett géppisztoly van, melyre zománcozott csapatzászló van erősítve. A csapatzászló közepére a Magyar Népköztársaság címere van felerősítve. Az emlékérem anyaga tombak, aranyozva, ezüstözve, illetve bronz színben. Az emlékérmeket tartó

szalag színei az első fokozatnál narancssárga, a második fokozatnál világoskék, a harmadik fokozatnál világoszöld. Mindhárom szalag közepén függőleges irányban nemzeti csík van.

3. Az emlékérmét a honvédelmi miniszter adományozza a Magyar Néphadsereg kötelékében szolgálatot teljesítő személyek részére.

4. Az emlékérmét bal mellen kell viselni és a kormánykitüntetések mögé sorol be.

5. A büntető és egyéb jogszabályoknak a rendjelekre megállapított rendelkezéseit „A Haza Szolgálatáért” emlékéremre is alkalmazni kell.

6. A Minisztertanács felhatalmazza a honvédelmi minisztert, hogy „A Haza Szolgálatáért” emlékérem alapszabályát adja ki.

Budapest, 1956. augusztus 30.

Hegedűs András s.k.,
a Minisztertanács elnöke

A Minisztertanács megalapította a kitüntetést, melynek alapszabályait a Honvédelmi Miniszter szabályozta.

A Magyar Népköztársaság honvédelmi miniszterének

40. számú p a r a n c s a .

Előterjesztésemre a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa
„A HAZA SZOLGÁLATAÉRT” Emlékérem kitüntetést alapította.

A Minisztertanács határozata újabb bizonyítéka a Néphadseregünk iránti bizalomnak és szeretetnek, annak, hogy pártunk és kormányunk elismeri és megbecsüli azoknak munkáját, akik minden erejükkel népünk békés építőmunkájának biztosításáért fáradoznak.

Néphadseregünk valamennyi harcosa, tiszthelyettese és tisztje a kiképzési feladatok jó megoldásával, a katonai szolgálat példás ellátásával bizonyítsa be, hogy méltó népünk megbecsülésére.

„A Haza Szolgálatáért” Emlékérem alapításával kapcsolatban

m e g p a r a n c s o l o m :

1. „A Haza Szolgálatáért” Emlékérem jelen parancsom mellékleteként kiadott alapszabályát a parancsnokok 1956. szeptember 15-ig az egész személyi állomány előtt ismertessék.

2. A parancsnokok „A Haza Szolgálatáért” Emlékérem adományozására vonatkozó javaslataikat esetenként az érvényben lévő „Kitüntetési lap” nyomtatvány felhasználásával tegyék meg.

Bata István vezérezredes,
a Magyar Népköztársaság
honvédelmi minisztere.

Melléklet a Magyar Népköztársaság Honvédelmi Miniszterének 40. sz. parancsához.

„A Haza Szolgálatáért” Emlékérem alapszabálya

1.§. Az Emlékérem elnevezése: „A Haza Szolgálatáért” Emlékérem

2. §. Az Emlékérem adományozása. Az Emlékérmét a Magyar Népköztársaság honvédelmi minisztere adományozza, a Magyar Néphadsereg tábornokai, tisztjel, tiszthelyettesei, harcosai és polgári alkalmazottai részére — a harci és politikai kiképzés terén elért kiváló eredményeikért, egyéb kimagasló teljesítményekért, vagy a Néphadseregben több éven keresztül teljesített szorgalmas, eredményes, jó munkáért.

3.§. Az Emlékérem fokozatai és leírása.

Az Emlékéremnek I., II. és III. fokozata van. I. (arany) fokozat, II. (ezüst) fokozat, III. (bronz) fokozat.

Az Emlékérem 36 mm átmérőjű, felül nyitott babérkoszorú, melynek felső két ágát szalag köti össze.

A szalag felirata: „A Haza Szolgálatáért”.

A babérkoszorú alsó két szárát nemzeti színű szalag köti át.

A koszorún két keresztbefektetett géppisztoly van, melyre zománcozott csapatzászló van erősítve.

A csapatzászló közepére a Magyar Népköztársaság címere van felerősítve.

Az Emlékérem anyaga tombak, aranyozva, ezüstözve, illetve bronz színben.

Az Emlékérem tartó szalag háromszögletű, színei:

az I. fokozatnál narancssárga,

a II. fokozatnál világoskék,

a III. fokozatnál világoszöld.

Mindhárom szalag közepén függőleges irányú nemzeti színű csík halad.

4. §. Egyéb rendelkezések.

1. Az Emlékérem adományozásával a Honvédelmi Miniszter által aláírt okirat és igazolvány jár.

2. A kitüntetést bal mellen keli viselni, s a kormány kitüntetések után sorol be.

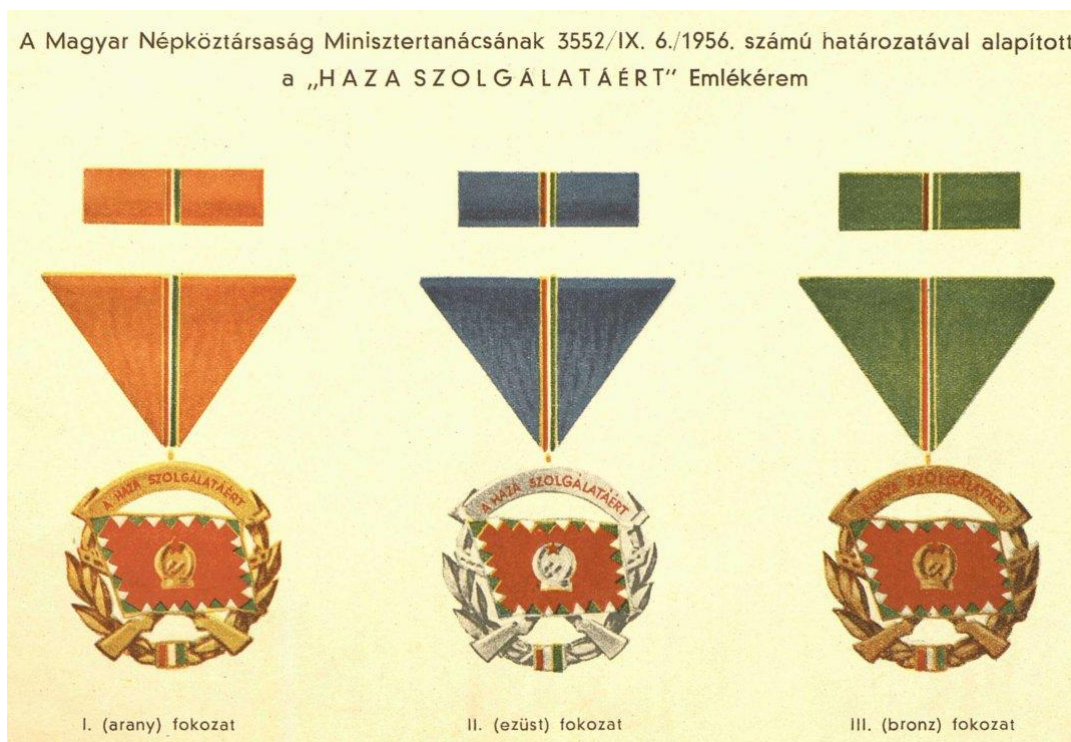
3. Az emlékérem egyes fokozatai ugyanannak a személynek több ízben is adományozhatók.

4. Az Emlékérem magasabb fokozatának adományozása esetén az adományozott tulajdonosa marad az előzetesen kapott alacsonyabb fokozatnak is.

5. A kitüntetett személy halála után az emlékérem örökösének birtokában marad.

6. A Magyar Népköztársaság honvédelmi minisztere az Emlékérmet megvonhatja attól, aki arra érdemtelenné vált.

5. §. Büntető rendelkezés. A büntető és egyéb jogszabályoknak a rendjelekre megállapított rendelkezéseit „A Haza Szolgálatáért” Emlékéremre is alkalmazni kell

03. kép - A Honvédelmi Közlönyben megjelent képi ábrázolás

A Néphadsereg című hetilap 1956. szeptember 06-i 210. száma igen csak tárgyilagosan közli le a kitüntetés alapítását.

04. – 05. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem I. fokozat 1956, az 1949-es államcímmerrel

06. – 07. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem II. fokozat 1956, az 1949-es államcímmerrel

08. – 09. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem III. fokozat 1956, az 1949-es államcímmerrel

10. – 11. kép - I. fokozat (arany) 1956, éremtest mindkét oldala, az 1949-es államcímmerrel

12. – 13. kép – II. fokozat (ezüst) 1956, éremtest mindkét oldala, az 1949-es államcímmerrel

13. 15. kép - III. fokozat (bronz) 1956, éremtest mindkét oldala, az 1949-es államcímmerrel

Az első darabok adományozása, amelyről olvashatunk: „Valahol a főváros tövében, egy laktanyában szeptember 29-re, a néphadsereg napjára készülnek a katonák. A laktanyában 28-án este kezdődnek az ünnepségek, s tartanak 30-án, éjszakáig. A parancsnok pohárköszöntőt is mond, s most először osztják ki itt is „A Haza Szolgálatáért” emlékérmét; lesz sportverseny — Zsíros tizedes védi majd csapata kapuját — lesz könyvkiállítás és filmvetítés ..” (Esti Budapest 1956. szeptember 24.-i 225. szám). A Szabad Ifjúság című újság 1956. október 21.-i 249. számában olvasható, hogy: „Ezután Szöllős Sándor ezredes felolvasta a honvédelmi miniszter és a belügyminiszter október 20-án kelt közös parancsát, amely közli, hogy a Népköztársaság Elnöki Tanácsa kimagasló, eredményes és áldozatkész munkájukért a honvédelmi miniszter 46 főt a Haza Szolgálatáért Érdemérem arany, 59-et ezüst, 58-at bronz fokozatával tüntette ki, ezenkívül a néphadsereg 22, az államvédelem 11 katonája jutalomban részesült.”

III. Haza Szolgálatáért Emlékérem 1956 – 1957

Az első változás Nagy Imre kormánya idején az államcímer megváltoztatásával, az úgynevezett Kossuth pajzs használatával történik. A forradalom idején (annak rövideje miatt is) nem volt elegendő idő és kapacitás arra, hogy minden egyes jogszabályt újragondoljanak, szabályozzanak.

A Néphadsereg 1956. október 29.-i 252. számának címlapján olvashatjuk „Nagy Imre, az új Nemzeti Kormány elnökének rádiónyilatkozatát” című cikket, melyben közli, hogy „A kormány javaslatot terjeszt az Országgyűlés elé, hogy az ország címere ismét a Kossuth-címer legyen, s hogy március 15-ét ismét nemzeti ünnepé nyilvánítsák.” „CÍMERÜNK” címszalaggal az új államcímer is megjelenik:

16. kép - Az új államcímer 1956. október 29.-én

Az elérhető Minisztertanácsi ülések jegyzőkönyveiben nem szerepel napirendi pontként és más javaslatban az államcímer megváltoztatása.

A Magyar Közlöny 1956. november 12.-i 93. száma már a Kossuth címerrel a kezdőoldalon jelenik meg, a pecsétek a minisztériumokban Kossuth címeresek

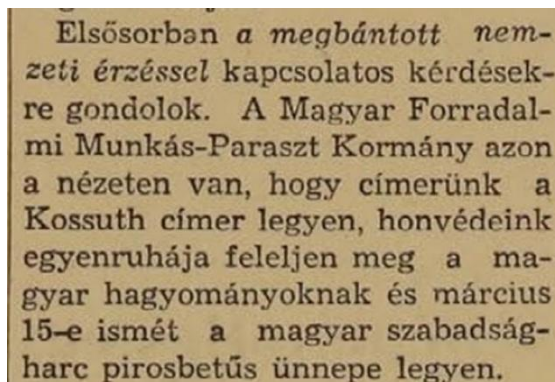
17. kép - A Kossuth címerrel megjelenő Magyar Közlöny 1956. november 12.-i 93. száma

A Magyar Közlöny 1956. november 12.-i 93. számában megjelenik a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1956. november 9.-én kelt 1956. évi 26. számú határozata a Magyar Népköztársaság Alkotmánya egyes rendelkezéseinek megváltoztatására vonatkozó előterjesztésről:

„1. A Népköztársaság Elnöki Tanácsa előterjesztést tesz az országgyűléshez az 1949. évi XX. törvénynek az államigazgatás legfelsőbb szervéről szóló 22—24. §-ainak, valamint a Magyar Népköztársaság címeréről szóló 67. §-ának megváltoztatására.

2. A Népköztársaság Elnöki Tanácsa elhatározza, hogy addig is, amíg az országgyűlés összeül és az alkotmány egyes rendelkezéseinek módosítására vonatkozó törvényt megalkotja — az államigazgatás legfelsőbb szerveként a Népköztársaság Elnöki Tanácsa által választott magyar forradalmi munkás-paraszt kormány működik, amelynek élén elnök áll. A magyar forradalmi munkás-paraszt kormány maga jelöli ki, hogy tagjai közül az államigazgatás egyes ágazatait ki vezeti; — a Magyar Népköztársaság címere a „Kossuth-címer”.

A Népszabadság 1956. november 12.-i 7. számában jelenik meg „Nem azért vagyunk felelős posztón ilyen nehéz időkben, hogy szépeket mondjunk, hanem azért, hogy igazat mondjunk és a nép érdekében cselekedjünk Kádár János elvtárs, a forradalmi munkás-paraszt kormány miniszterelnökének beszéde” című cikk.

Elsősorban a megbántott nemzeti érzéssel kapcsolatos kérdésekre gondolok. A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány azon a nézeten van, hogy címerünk a Kossuth címer legyen, honvédeink egyenruhája feleljen meg a magyar hagyományoknak és március 15-e ismét a magyar szabadságharc pirosbetűs ünnepe legyen.

18. kép - Kádár János beszédének részlete a Népszabadság cikkből

Megjegyzendő, hogy az imént idézet szövegben olyan mondatrészek vannak, amelyek a Nagy Imre vezette 1956. október 28.-i minisztertanácsi ülésen is elhangzott, valamint Nagy Imre rádió beszédében is hallható volt.

„Budapesten az Állami Pénzverdében különféle érméket, jelvényeket. A Pénzverdében ma megindult a munka, mert a katonaság, a rendőrség és egyéb egyenruhás testületek részére sürgősen kell jelvényeket, egyenruha már elkészült az új Kossuth - címer százezer példányban készül. Úgy tervezik a Pénzverdében, hogy a lakosság részére egyelőre mintegy 40-50.000 kis gomblyukban hordható Kossuth címert készítenek. A rendőrség, a honvédség részére rövidesen megkezdik a Kossuth -címerrel ékes sapkarózsa és gomb garnitúra gyártását.” (Hungarian Monitoring 1956. november 17.)

A fentiek azt az elméletet kezdik el erősíteni és a későbbiek során tovább is erősödik ez az elmélet, hogy az új államcímert több fontos területen már használják és megjelenik a fegyveres szervek egyéb kiegészítőinek gyártásánál is.

A forradalmi eseményeket követően megjelenő első Honvédségi Közlöny 1956. december 6.-i 8. száma volt, melynek címodalán az új államcímer, a Kossuth címer látható.

19. kép - Honvédségi Közlöny 1956. december 6.-i 8. szám

A Fegyveres Erők Miniszterének, dr. Münnich Ferencnek 1956. december 7.-i 6. számú parancsának dokumentumán a belügyminisztériumi pecsétben a Kossuth címer látható.

20. kép - A Belügyminisztérium Kossuth címeres pecsétje

„Sokak régi kívánsága teljesül ezekben a napokban, befejezéshez közeledik az új katonai egyenruha tervezése. Felkerestük Boros László őrnagyot, és Keszteyli László főhadnagyot, a honvédelmi minisztérium illetékes osztályának vezetőjét és tagját A készleteinkben még meglévő tányérsapkákat is elhasználjuk, és Kossuth-címerrel díszítve.”
(Hungarian Monitoring 1956. december 28.)

A Határőr című újság 1957. január 10.-n megjelenő 1. számának címlapján szintén a Kossuth címer látható:

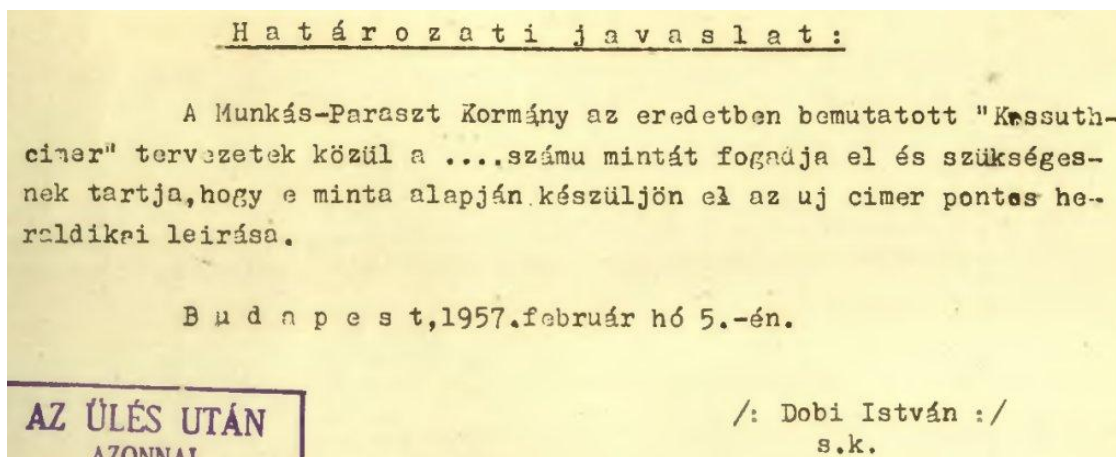
21. kép – Határőr című újság címlapján a Kossuth címerrel

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 1957. február 7.-i üléséről készült jegyzőkönyv szerint 5. napirendi pontban tárgyalták a Magyar Népköztársaság címere alakjának megváltoztatását. Határozat száma: 3064/1957. A benyújtott javaslat szerint:

„1956.évi november 12.-én a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa 26 .számú határozatában - a Munkás-Paraszt Kormány javaslata alapján - elhatározta, hogy addig is amíg az országgyűlés össze ül és az Alkotmánynak a címerre vonatkozó módosítására sor

kerül, a Magyar Népköztársaság cimere a "Kossuth-cimer".E határozat végrehajtása, illetőleg az Alkotmány 67.szakasza módosításának előkészítése szükségesé teszi a Magyar állam cimerének cimertanilag is a pontos leírását és az állampecsét megállapítását. Mivel a cimernek a leírására csak később, az Alkotmányt módosító törvényben fog sor kerülni, így jelenleg a cimer pontos leírása körül bizonytalanság van, különböző, nem hivatalos formában állítják elő és használják Népköztársaságunk új cimerét.

Az új cimer alakjára különböző művészek tervezetet készítettek, az új cimer tervezeteket eredetiben a kormány ülésén bemutatjuk. Kérjük a Kormány állásfoglalását abban a tekintetben, hogy melyik címer tervezetet kívánja elfogadni."

22. kép - Határozati javaslat a Minisztertanácsi ülésen a Kossuth címer re vonatkozóan

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 3064/1957. számú határozatában a Magyar Népköztársaság zászlójáról döntött 1957. február 8.-án.

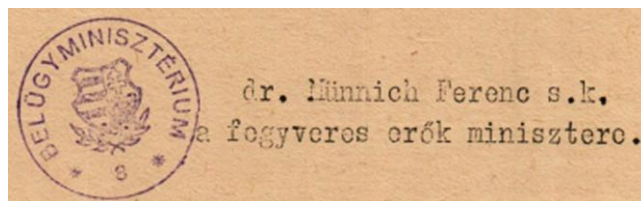
„ a Magyar Népköztársaság zászlajaként a piros, fehér, zöld színű zászlót cimer nélkül kell használni.

..... A fegyveres erők és közbiztonsági ügyek minisztere tegyen intézkedést az iránt, hogy a fegyveres testületek egyenruháinak gombjain és a sapkarózsáin a Kossuth-cimer vörös csillag alapon legyen elhelyezve”

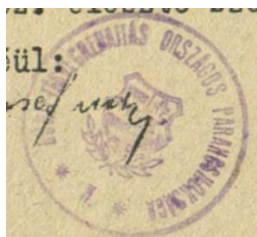
A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 1957. évi február hó 14.-n tartott üléséről jegyzőkönyvben szerepel napirenden kívüli részben, hogy a 7. pontban szóbeli megbeszélés történt „A Magyar Népköztársaság cimere” címmel. Megjegyzésként oda lett írva, hogy határozat nem lesz.

A Kormány 1957. évi február 21.-n ülésén a napirenden kívüli részben szintén a 7. pontban szóbeli megbeszélés történt „A Magyar Népköztársaság cimere” címmel. Megjegyzésként oda lett írva, hogy „A címerterveket a Kormány átdolgozásra visszaadta”.

A Fegyveres Erők Miniszterének, dr. Münnich Ferencnek 1957. február 16.-i 160. parancsának dokumentumán a belügyminisztérium pecsétjében, de a Belügyminisztérium Büntetésvégrehajtás Országos Parancsnok 13-3-H-16/1957.B.M.Bv. iktatószámú, 1957. június 05.-i 16. számú parancsának dokumentumán a pecsétben a Kossuth címer látható. Érdekességgént jegyzem meg, hogy a Belügyminiszter által aláírt és pecséttel ellátott dokumentumokon lévő pecsét sorszáma „8”.

23. kép - A Belügyminisztérium Kossuth címeres pecsétje 1957

24. kép – BM BVOP Kossuth címeres pecsétje 1957

Fenti dokumentumok, adatok alapján kijelenthető, hogy a Magyar Népköztársaság államcímere 1956. november 12.-e – 1957. május 23.-a között a Kossuth címer volt.

Az MSZMP Ideiglenes Intéző Bizottsága 1957. március 26-ai ülésének jegyzőkönyvében az 5. napirendi pontként szerepelt a „javaslat kitüntetések adományozására”. Előadó Földes László volt. *„Az Intéző Bizottság szükségesnek tartja az októberi ellenforradalom elleni harcban kimagasló érdemeket szerzett elvtársak kitüntetését. Tekintettel arra, hogy a régi kitüntetések nem adhatók ki, május 1-jén kitüntetés nem lehet. A kitüntetésre vonatkozó végleges tervet a KB Káder Osztálya és az Elnöki Tanács a pártkonferencia előkészítésével kapcsolatban terjessze az Intéző Bizottság elé.”*

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 1957. április 11.-i ülésének jegyzőkönyvében a napirenden kívüli 3. számú pont szerint a Belügyminisztérium fegyveres testületének ruházati ellátása került szóba. A Kormány határozata nem került kihirdetésre. A napirenden kívüli 5. pontban a Magyar Népköztársaság címeréről volt szó. A Kormány határozata nem került kihirdetésre.

Fentiek alapján mindenképpen mindkét oldal állításait és bizonyítékait meg kell vizsgálnunk. Akik azt állítják, hogy nincs dokumentum, adat, törvény, kormányhatározat, miniszteri parancs vagy utasítás arra vonatkozóan, hogy a Haza Szolgálatáért Emlékérmén az 1949-es államcímer le kell cserélni a Kossuth címerre, teljes mértékben igazuk van. Még nem találkozott ilyenekkel a témakörben kutató.

Az 1956. november 12.-e – 1957. május 23.-a között megjelent Magyar Közlönyökben összesen kettő esetben olvashatunk valamilyen kitüntetés adományozásáról.

DE.

Számos dokumentumot és adatot, jogszabályt is bemutattam a tanulmányban eddig ahhoz, hogy jóval nagyobb valószínűséggel kijelenthető legyen, elkészültek a Pénzverdében a kitüntetésekben lévő 1949-es államcímer cseréjéhez szükséges Kossuth címerek. Azt is joggal és alaposan állíthatjuk, hogy a Kossuth címereket a megfelelő kitüntetésekre rá is helyezhették. Adományozásról a Kossuth címeres kitüntetésekkel kapcsolatban nincs dokumentumunk, adatunk.

A Határőr című újság 1957. január 17.-i 2. számában olvashatjuk „Új Katonagombok” címmel a cikket:

25. kép - Határőr című újság 1957. január 17.-i 2. szám

„Fegyveres testületeink a nemzeti hagyományoknak megfelelően új egyenruhát kapnak. Az új egyenruhán már az új Kossuth címeres gombok, a bocskai-sapkán az új sapkarózsa fog ékeskedni. Hogyan is készülnek az új gombok és a sapkarózsa? Felkerestük az Állami Pénzverőt, hogy megismerjük ezt az érdekes gyártási folyamatot.

Igen, az Állami Pénzverőt kerestük fel, mert a gombok itt készülnek. Kicsit talán furcsán hangzik, de így van. Az Állami Pénzverő ugyanis a forintokon kívül különböző érme, jelvények, gombok különfélebb fémnyomatok készítésével is foglalkozik. Itt készítik például az Egyiptomba készülő MAVAG-mozdonyok gyönyörű réz emblémáját, a változatosabbnál változatosabb brosstűket bizsukat.

Mostani útunk alkalmával minket a katonagombok készítése érdekelt. Ezt kísértük figyelemmel. De beszéljenek tovább a képek.

Az első lépés a készülő gombok megtervezése. Kiváló tervezőművészek többféle változatban készítik el egy-egy gomb, vagy sapkarózsa színes rajzát. A legszebb alapján azután elkészülnek a szerszámok. Képünkön: Iván István tervezőművész már az új belügyi sapkarózsa terveit készíti. Nemsokára megkezdik ugyanis a belügyi sapkarózsa gyártását is.

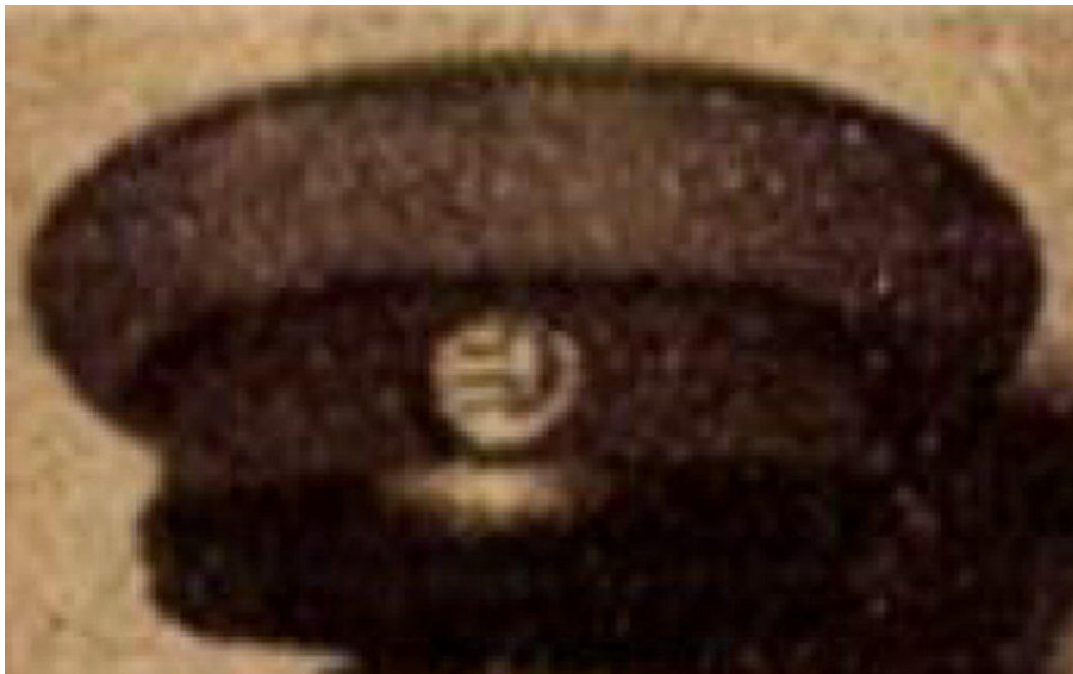
Az egyik legnehezebb feladat az elkészült tervek fémbeöntése. Nem is gondolnánk, hogy milyen fáradtságos, aprólékos munkát igényel a szerszámok elkészítése. Minden gombhoz vagy jelvényhez külön szerszámot kell készíteni. A szerszám készítésben segítenek a gépek is, de bizony a legtöbbet a satunál kall formálni. Az esztergapadnál Hargitai József szerszámkészítő.

A présfejeket végső tornában a vésnökök készítik el. Igen alapos szaktudást, hatalmas gyakorlatot és rendkívüli kezűgyességet igényel a kemény acélba apró vésőkkel bevésni a megrajzolt mintákat. Ide bizony sokszor nagyító is szükséges. Kurusa Sándor vésnök a Kossuth-címeres zubbonygomb negatívját vési.

*A sapkarózsákra egyelőre fület forrasztanak, később azonban ezeket is hátlappal látják el. Langsammer Andrásné a sapkarózsákra füleket forraszt.
... és az utolsó aktus a csomagolás. A fényes sapkarózsák és gombok selyempapírban hagyják el az Állami Pénzverőt, hogy legközelebb már az egyenruhák díszeként jelenjenek meg.”*

Új egyenruhatervek készülnek a fegyveres szerveknél. A Határőr című újság 1957. január 31.-i 4. számában „Az új egyenruhatervekből” című cikkében képes beszámolót olvashatunk.

„Már készülnek az új egyenruha-tervek. A tervek alapján elkészítették az első mintapéldányokat, amelyet már bemutattak a H.M.-ben a magasabb parancsnokoknak. Az elhangzott vélemények alapján újabb mintadarabokat is készítenek. Ezután rendezik meg a második bemutatót, amelyen a budapesti és vidéki helyőrségek tisztjein kívül a nagyközönség is résztvesz. Ezután kerül sor csak a ruhatervek végleges elfogadására.”

26. kép - A tervezett és bemutatott egyenruhához tartozó tányérsapka jelvénye Kossuth címeres motívumokkal készült (*Határőr című újság 1957. január 31.-i 4. szám*)

A Magyar Néphadsereg vezérkari főnökének, Ugrai Ferenc ezredesnek a 9/1957. (H. K. 5.) MNVKF. sz. utasítása a ruházat, valamint rendfokozati jelzés viselésének ideiglenes szabályozásáról szól. A 3. pont szerint: „Az 51. M. ruhán a népköztársasági címeres gombokat kell kihordani. Új mintájú gombokkal csakis az 57. M. tiszti, tiszthelyettesi ruházat lesz ellátva.” (*Honvédelmi Közlöny 1957. április 27.-i 5. szám*).

A Népköztársaság állami címere ekkor még a Kossuth címer!

Konkrét dokumentum hiányában százalékos arányban sem tudom kijelenteni, mennyire biztos vagy nem biztos, hogy Kossuth címerrel is elkészültek a kitüntetések. Fizikailag mégis léteznek.

27. – 28. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem I. fokozat 1956-1957, az 1956-os államcímmerrel

29. – 30. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem II. fokozat 1956-1957, 1956-os államcímmerrel

31. – 32. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem III. fokozat 1956-1957, 1956-os államcímmerrel

33. – 34. kép - I. fokozat 1956-1957, éremtest mindkét oldala, az 1956-os államcímmerrel

35. – 36. kép - II. fokozat 1956-1957, éremtest mindkét oldala, az 1956-os államcímmerrel

37. – 38. kép - III. fokozat 1956-1957, éremtest mindkét oldala, az 1956-os államcímmerrel

IV. Haza Szolgálatáért Emlékérem 1957

Az Új Szó című újság 1957. május 11.-i 130. számában olvasható cikkben Kádár János kijelenti: „*Van erős pártunk, teljesen helyreállítottuk népköztársaságunk alkotmányos rendjét, szilárd az államhatalmunk, van szervezett fegyveres erőnk, helyreállt az államigazgatás rendje, működnek a minisztériumok, dolgoznak a tanácsok, s ami mindennél fontosabb számunkra, napról napra növekszik a tömegek bizalma és az ellenforradalom elszigetelődött politikailag*

A magyar államcímér megváltoztatásával foglalkozva, amiről az gyűlésnek kell döntenie, Kádár János kijelentette: Ami az úgynevezett Kossuth-címert illeti, a történelmi hűség kedvéért meg kell mondanunk, hogy ez az Osztrák-Magyar Monarchia idejében a királyi koronával a Habsburg Monarchia egyik jelvénye volt. A jobbágyságot jelképező kettős kereszt, az imperialista törekvéseket kifejező hármashalom és a négy folyó nem a mi új történelmi úton járó magyar népünk eszméit fejezi ki. A mi címerünknek ki kell fejeznie népi államunk politikai eszméjét. Javasolt új címerünkben nemzetiszínű pajzs kifejezi a dolgozó a magyar népnek a nemzeti hagyományokat tiszteletben tartó hazafias érzelmeit. Ezek a hazafias érzelmek harmonikus egységben vannak a nemzetközi proletár szolidaritás eszméivel és ezt fejezi ki a pajzs felett elhelyezett ötágú vörös csillag. A nemzetiszínű és vörös szalagokkal átkötött búzakoszorú további magyar sajátosságot kölcsönöz és kidomborítja címerünk népi jellegét.”

A Magyar Közlöny 1957. május 23.-i 57. számában megjelenik a Magyar Népköztársaság új államcímere. Eredeti leírása: „*kétoldalt búzakoszorúval egybefogott, világoskék mezőben álló, ívelt oldalú piros-fehér-zöld színű pajzs. A búzakoszorút balról piros-fehér-zöld, jobbról vörös színű szalag fonja át. A pajzs fölött középen elhelyezett ötágú vörös csillag aranyszínű sugarakat bocsát a mezőre*”

39. kép - A Magyar Népköztársaság 1957-es államcímere

Az 1957-es új (Kádár) államcímert megjelenésével a kitüntetések is elhelyezik azt, a korábban más címmel adományozott kitüntetések becserélését felajánlják az érintettek számára. Az 1957. szeptemberi adományozásnál már az új címmel kerülnek átadásra.

40. – 41. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem I. fokozat 1957, az 1957-es államcímmel

42. – 43. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem II. fokozat 1957, az 1957-es államcímmel

44. – 45. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem III. fokozat 1957, az 1957-es államcímmel

46. – 47. kép - I. fokozat 1957, éremtest mindkét oldala, az 1957-es államcímerrel

48. – 49. kép - II. fokozat 1957, éremtest mindkét oldala, az 1957-es államcímerrel

50. – 51. kép - III. fokozat 1957, éremtest mindkét oldala, az 1957-es államcímerrel

V. A három típus összehasonlítása

Az eredeti darabokon található három államcímér méretei:

- 1949-es magassága a vörös csillag felső ágcsúcsától a zászló szalagrész aljáig 8 mm, szélessége 7 mm.
- 1956-57-es magassága a pajzs felső részétől az aljáig 8 mm, szélessége 8 mm.
- 1957-es magassága a vörös csillag felső ágcsúcsától a zászló szalagrész aljáig 8 mm, szélessége 7 mm.

52. – 53. – 54. kép - Államcímerek a kitüntetések: 1949, 1956 - 1957, 1957

A legfontosabb rész az éremtestek hátoldala. A korai Kádári darabok csak az államcímernél különböznek az elődeitől, viszont később számos ismertető jegy mutat a markáns eltérésekre. Az első éremtestek hátoldala sima felületű, tömör anyagú, a zászlórész rögzítési pontjai kerek furattal és stifttel történtek.

Később voltak szintén tömör, sima testanyagúak de azokon a zászlótest rögzítése már stifttel történt! A zászlótesten egy kocka alakú furat van, melyre jellegzetes rögzítővel fogatták fel a címet. Ez a kocka alakú furat az egyik legfontosabb ismertetőjegye ezeknek a daraboknak.

A második - de ez még mindig az 1956-os Rákosi címeres - gyártásúaknak nem sima felületük van, hanem látszik a préselés technikai eljárás. A korai Kádári darabok már mutatnak eltérést, például a zászlórész rögzítési pontjainál.

A Kossuth pajzscímeres adományozásúak megegyeznek a Rákosi címeres második változatával.

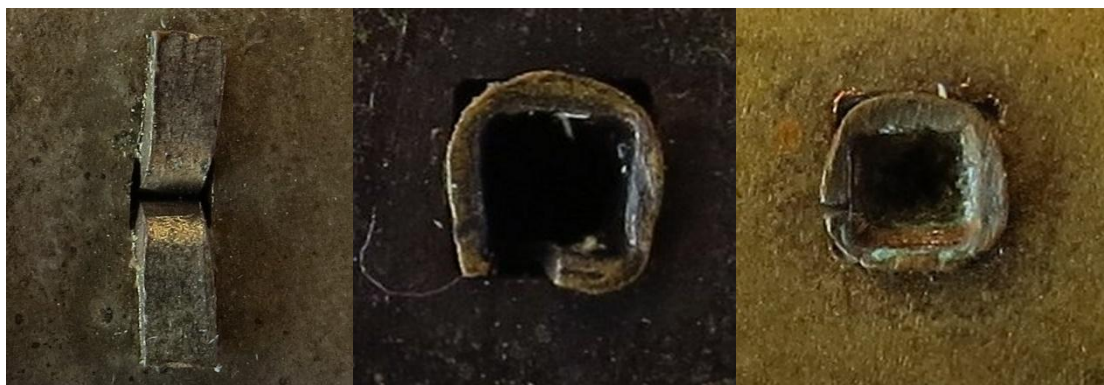
55. – 56. – 57. kép - A furatok és a rögzítések

A préselt darabok esetén kitűnően látszanak a további azonosításra és megkülönböztetésre szolgáló jellegzetességek:

- A felső összekötő szalag hátoldalán nincs a felirat tükör része, sima felületű, peremes. A későbbi Kádári darabokon ráadásul a felirat kerete is látszik a hátoldalon.
- A Kádári daraboknál a felső összekötő szalag hátoldalán az alsó részen is van, markánsan észlelhető perem, míg a korai daraboknál minimális a perem vagy nincs.
- A géppisztoly végén a csőszájfék tükörrésze szintén nincs, sima felületű. A későbbi Kádári darabokon a hátoldalon a csőszájfékek láthatóak.
- A zászlótest rögzítésénél a kerek furatban szegecses a rögzítés. A későbbi Kádári darabokon már stiftesnek hat, nincs a vége szétnyomva, nem üreges.

58. – 59. – 60. – 61. kép – éremtestek hátoldali jellegzetességek

62. – 63. – 64. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem I. – II. - III. fokozat 1956, az 1949-es államcímer hátsó felillesztése

65. – 66. – 67. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem I. – II. - III. fokozat 1956 - 1957, az 1956-os államcímer hátsó felillesztése

68. – 69. – 70. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem I. – II. - III. fokozat 1957, az 1957-es államcímer hátsó felillesztése

71. – 72. kép - Bronz „sor”

Pár szó és kép a szalagokról, szalagsávokról valamint a szalagsáv soron történő megjelenésről.

Ezen korai darabok esetében a szalagokon anyagában, kivitelezésében eltéréseket nem lehet megállapítani. Talán kijelenthető, hogy előzetesen nagy számban megrendelt szövetanyagok eléggé sok évig elegendőek voltak. A három típus szalagjai a 14,15,16 képeken láthatóak (balról jobbra haladva: Rákosi, Kossuth címeres, kora Kádári)

73. kép - Az I. fokozat szalagjai

74. kép – A II. fokozat szalagjai

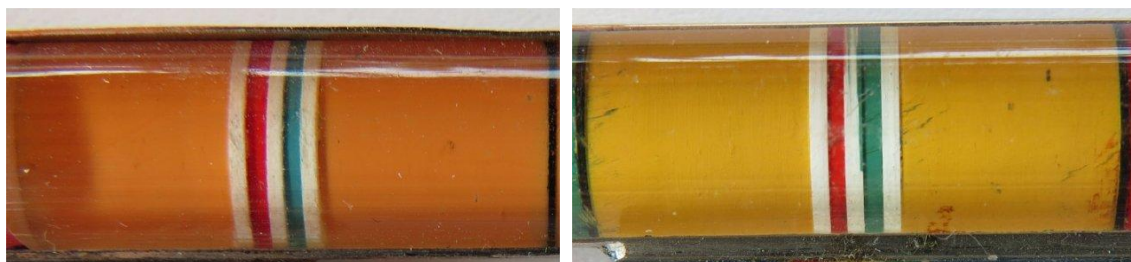
75. kép – A III. fokozat szalagjai

A szalagsávoknál ugyanaz a megállapítás mint a szalagoknál, viszont érzékeltetve a bal oldali sor az első, a jobb oldali sor a későbbi Kádári.

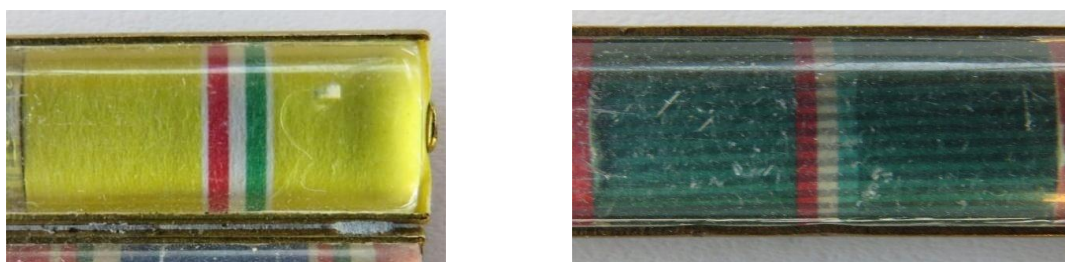

76. kép – korai és későbbi textil szalagsávok

A szalagsáv soron a korai időszakban a festett ábrázolással találkozhatunk. Mivel a szalagsáv sorokat köznapi ruházaton használták, az fakulhatott így korrekt korai ábrázolásuk nem releváns. Egyben mutatom meg a festett (18, 19 kép), a papír alapú (20, 21 kép) és a 80-as évektől jellemző szövet anyagú megjelenítéssel (22, 23, 24 kép).

77. – 78. kép - Festett szalagsávok a szalagsávshoz, I. fokozat

79. – 80. kép – papír alapú szalagsávok a szalagsávshoz, I. és III. fokozat

81. – 82. – 83. kép – textil szalagsávok a szalagsáv sorhoz, I., II., III. fokozat

VI. Érdekességek

A hamisítások első, szembetűnő formája a rossz méretű címer felhelyezése. A hamisítványok közül többségében olyan rákosi címeres darabokkal találkoztam, amelyeken a címer nagyobb volt az eredetinél, de előfordult már kisebb méretű is. Olyan Rákosi korszakbeli jelvényekről "szerezhetik be" az 1949-es államcímereket, melyek tömegével megtalálhatók és olcsó.

84. kép – hamisított I. fokozat

Így az "átoperálást" követően általuk 1956-os Rákosi címeres daraboknak nevezett értéktelen hamisítványokat árulnak anyagi haszonszerzés végett. Az "újra címerezés" nem történhet árulkodó jelek nélkül. A rögzítésre szolgáló résznél az apró fogó által hagyott karcolások eleve árulkodóak.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet.

Felhasznált irodalom, forrásanyagok, dokumentumok:

- Signum Laudis Fórum www.signum-laudis.hu
- Varga Ottó – Haza Szolgálatáért emlékérem (tanulmány 2016)
- B-2383/Tük/1956. iktatószámú Minisztertanácsi ülés jegyzőkönyve
- Honvédségi Közlöny 6. szám 1956. szeptember 05.

- Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának 3552/IX.6./1956. számú határozata a Haza Szolgálatáért Emlékérem alapításáról
- Magyar Népköztársaság honvédelmi miniszterének 40. számú parancsa 1956.08.30.
- Néphadsereg című hetilap 1956. szeptember 06.-i 210. szám
- Esti Budapest című újság 1956. szeptember 24.-i 225. szám
- Szabad Ifjúság című újság 1956. október 21.-i 249. szám
- Néphadsereg című hetilap 1956. október 29.-i 252. szám
- Magyar Közlöny 1956. november 12.-i 93. szám
- Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1956. november 9.-én kelt 1956. évi 26. számú határozata a Magyar Népköztársaság Alkotmánya egyes rendelkezéseinek megváltoztatására vonatkozó előterjesztésről
- Népszabadság című újság 1956. november 12.-i 7. szám
- Hungarian Monitoring 1956. november 17.
https://adt.arcanum.com/hu/view/RFE_MonitoringHungarian_042/?query=TEXT%3D%28egyenruha%29+DATE%3D%281956-11-12--1956-12-31%29&pg=336&layout=s
- Honvédségi Közlöny 1956. december 6.-i 8. száma
- Fegyveres Erők Miniszterének 1956. december 7.-i 6. számú parancsa
- Hungarian Monitoring 1956. december 28.
https://adt.arcanum.com/hu/view/RFE_MonitoringHungarian_043/?query=TEXT%3D%28egyenruha%29+DATE%3D%281956-11-12--1956-12-31%29&pg=873&layout=s
- Határőr című újság 1957. január 10.-n megjelenő 1. szám
- Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 1957. február 7.-i üléséről készült jegyzőkönyv
- Határozat száma: 3064/1957. az államcímerről
- Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 3064/1957. számú határozata a Magyar Népköztársaság zászlójáról 1957. február 8.-án.
- Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 1957. évi február hó 14.-n tartott üléséről jegyzőkönyv
- Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 1957. évi február hó 21.-n tartott üléséről jegyzőkönyv
- Fegyveres Erők Miniszterének 1957. február 16.-i 160. parancsa
- Belügyminisztérium Büntetésvégrehajtás Országos Parancsnok 13-3-H-16/1957.B.M.Bv. iktatószámú, 1957. június 05.-i 16. számú parancsa
- MSZMP Ideiglenes Intéző Bizottsága 1957. március 26.-i ülésének jegyzőkönyve
- Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 1957. évi április hó 11.-n tartott üléséről jegyzőkönyv
- Határőr című újság 1957. január 17.-i 2. szám
- Határőr című újság 1957. január 31.-i 4. szám
- 9/1957. (H. K. 5.) MNVKF. sz. utasítás
- Honvédelmi Közlöny 1957. április 27.-i 5. szám
- Új Szó című újság 1957. május 11.-i 130. szám
- Magyar Közlöny 1957. május 23.-i 57. szám

Felhasznált képek:

- címkép: Haza Szolgálatáért Emlékérem 1956 arany fokozat, 1956 – 1957 ezüst fokozat, 1957 bronz fokozat
- 01. kép - A Minisztertanácsi jegyzőkönyv 8. pontja az 1956. augusztus 23-i ülésen
- 02. kép - A 8. napirendi pont tárgyalásának vita nélküli elfogadása (Minisztertanácsi jegyzőkönyv 1956. augusztus 23-i ülés)

- 03. kép - A Honvédelmi Közlönyben megjelent képi ábrázolás (Honvédségi Közlöny 1956. szeptember 05.-i 6. szám)
- 04. – 05. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem I. fokozat (arany) 1956, az 1949-es államcímekkel, saját gyűjteményi fotók
- 06. – 07. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem II. fokozat 1956, az 1949-es államcímekkel, saját gyűjteményi fotók
- 08. – 09. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem III. fokozat 1956, az 1949-es államcímekkel, saját gyűjteményi fotók
- 10. – 11. kép - I. fokozat (arany) 1956, éremtest mindkét oldala, az 1949-es államcímekkel, saját gyűjteményi fotók
- 12. – 13. kép – II. fokozat (ezüst) 1956, éremtest mindkét oldala, az 1949-es államcímekkel, saját gyűjteményi fotók
- 14. – 15. kép - III. fokozat (bronz) 1956, éremtest mindkét oldala, az 1949-es államcímekkel, saját gyűjteményi fotók
- 16. kép - Az új államcím 1956. október 29.-én, Néphadsereg 1956. október 29.-i 252. szám
- 17. kép - A Kossuth címmel megjelenő Magyar Közlöny 1956. november 12.-i 93. szám
- 18. kép - Kádár János beszédének részlete a Népszabadság cikkből, Népszabadság 1956. november 12.-i 7. szám
- 19. kép – Honvédségi Közlöny 1956. december 6.-i 8. szám
- 20. A Belügyminisztérium Kossuth címmel pecsétje, Fegyveres Erők Miniszterének 1956. december 7.-i 6. számú parancsából, www.abtl.hu
- 21. kép – Határőr című újság címlapján a Kossuth címmel, Határőr című újság 1957. január 10.-i 1. szám
- 22. kép - Határozati javaslat a Minisztertanácsi ülésen a Kossuth címmel vonatkozóan, Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 1957. február 7.-i üléséről készült jegyzőkönyv
- 23. kép - A Belügyminisztérium Kossuth címmel pecsétje 1957.02.16., www.abtl.hu
- 24. kép – BM BVOP Kossuth címmel pecsétje 1957.06.05., www.abtl.hu
- 25. kép - Határőr című újság 1957. január 17.-i 2. szám
- 26. kép - A tervezett és bemutatott egyenruhához tartozó tányérsapka jelvénye Kossuth címmel motívumokkal készült. Határőr című újság 1957. január 31.-i 4. szám
- 27. – 28. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem I. fokozat 1956-1957, az 1956-os államcímekkel, saját gyűjteményi fotók
- 29. – 30. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem II. fokozat 1956-1957, 1956-os államcímekkel, saját gyűjteményi fotók
- 31. – 32. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem III. fokozat 1956-1957, 1956-os államcímekkel, saját gyűjteményi fotók
- 33. – 34. kép - I. fokozat 1956-1957, éremtest mindkét oldala, az 1956-os államcímekkel, saját gyűjteményi fotók
- 35. – 36. kép - II. fokozat 1956-1957, éremtest mindkét oldala, az 1956-os államcímekkel, saját gyűjteményi fotók
- 37. – 38. kép - III. fokozat 1956-1957, éremtest mindkét oldala, az 1956-os államcímekkel, saját gyűjteményi fotók
- 39. kép - A Magyar Népköztársaság 1957-es államcíme, Magyar Közlöny 1957. május 23.-i 57. szám
- 40. – 41. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem I. fokozat 1957, az 1957-es államcímekkel, saját gyűjteményi fotók
- 42. – 43. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem II. fokozat 1957, az 1957-es államcímekkel, saját gyűjteményi fotók

- 44. – 45. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem III. fokozat 1957, az 1957-es államcímerrel, saját gyűjteményi fotók
- 46. – 47. kép - I. fokozat 1957, éremtest mindkét oldala, az 1957-es államcímerrel, saját gyűjteményi fotók
- 48. – 49. kép - II. fokozat 1957, éremtest mindkét oldala, az 1957-es államcímerrel, saját gyűjteményi fotók
- 50. – 51. kép - III. fokozat 1957, éremtest mindkét oldala, az 1957-es államcímerrel, saját gyűjteményi fotók
- 52. – 53. – 54. kép - Államcímerek a kitüntetésekben: 1949, 1956 - 1957, 1957, saját gyűjteményi fotók
- 55. – 56. – 57. kép - A furatok és a rögzítések, saját gyűjteményi fotók
- 58. – 59. – 60. – 61. kép – éremtestek hátoldali jellegzetességek, saját gyűjteményi fotók
- 62. – 63. – 64. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem I. – II. - III. fokozat 1956, az 1949-es államcímer hátsó felillesztése, saját gyűjteményi fotók
- 65. – 66. – 67. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem I. – II. - III. fokozat 1956 - 1957, az 1956-os államcímer hátsó felillesztése, saját gyűjteményi fotók
- 68. – 69. – 70. kép - Haza Szolgálatáért Emlékérem I. – II. - III. fokozat 1957, az 1957-es államcímer hátsó felillesztése, saját gyűjteményi fotók
- 71. – 72. kép - Bronz „sor” , saját gyűjteményi fotók
- 73. kép - Az I. fokozat szalagjai, saját gyűjteményi fotó
- 74. kép – A II. fokozat szalagjai, saját gyűjteményi fotó
- 75. kép – A III. fokozat szalagjai, saját gyűjteményi fotó
- 76. kép – korai és későbbi textil szalagsávok, saját gyűjteményi fotó
- 77. – 78. kép - Festett szalagsávok a szalagsávshoz, I. fokozat, saját gyűjteményi fotók
- 79. – 80. kép – papír alapú szalagsávok a szalagsávshoz, I. és III. fokozat, saját gyűjteményi fotók
- 81. – 82. – 83. kép – textil szalagsávok a szalagsávshoz, I.,II., III. fokozat, saját gyűjteményi fotók
- 84. kép – hamisított I. fokozat